

GRUNDSKOLE 25. oktober 2022

Børn på fri- og privatskoler kommer i høj grad fra de mest ressourcestærke hjem

I gennemsnit går knap hvert femte danske barn på en fri- eller privatskole. Blandt børnene fra de 10 pct. rigeste hjem er det knap hvert tredje barn, der går på en fri- eller privatskole. Blandt de 10 pct. fattigste gælder det knap hvert ottende barn. Ser man på fri- og privatskolerne, der ligger længst væk fra den nærmeste folkeskole, og som typisk ligger uden for de store byer, er der flest børn fra midten af indkomstfordelingen.

Kontakt

Kommunikationschef

Jesper Kirkbak

📞 50 73 71 34

✉️ jk@ae.dk

ANALYSE

Udarbejdet af

Mie Dalskov Pihl

Chef for registeranalyse

Gustav Elias Dahl

Senioranalytiker

Anton Lykketoft

Stud.polit.

Hovedkonklusioner

- 19 pct. af de danske skolebørn i 0.-9.klasse går på en fri- eller privatskole.
- Der er stor forskel på, hvor mange børn der går på en fri- eller privatskole, alt efter familiens indkomst. Blandt de 10 pct. rigeste er det knap 29 pct. af børnene, der går på en fri- eller privatskole. For den rigeste pct. er det 37 pct. Blandt de 10 pct. fattigste er det kun 13 pct., der går på en fri- eller privatskole.
- Siden 2009 er andelen af elever, der går på fri- eller privatskole, steget. Stigningen er dog primært sket blandt børn fra de mest velstillede hjem, hvilket betyder at eleverne på fri- og privatskolerne i Danmark har flere børn fra de mest velstillede hjem end tidligere.
- Andelen af børn, der går på en fri- eller privatskole, er markant større blandt børn fra de rigeste familier, men ser man på de børn, der går på en fri- og privatskole, der ligger relativt langt væk fra den nærmeste folkeskole, så er andelen af elever størst blandt de familier, der har en indkomst i midten af fordelingen.

30 pct. af børnene fra den rigeste tiendedel går på en fri- eller privatskole

19 pct. af skoleeleverne i 0.-9. klasse går på en fri- eller privatskole, mens 81 pct. går i en folkeskole. Andelen af elever, der går på en fri- eller privatskole, varierer dog hen over forskellige indkomstgrupper.

Flest går på en fri- eller privatskole blandt børn fra de rigeste familier. Blandt børn fra 10. decil er det 29 pct., der går på en fri- eller privatskole. For den rigeste pct. er det 37 pct. Andelen af børn på en fri- eller privatskole fra den fattigste tiendedel af befolkningen er lavest. Her er det 13 pct., der går på en fri- eller privatskole.

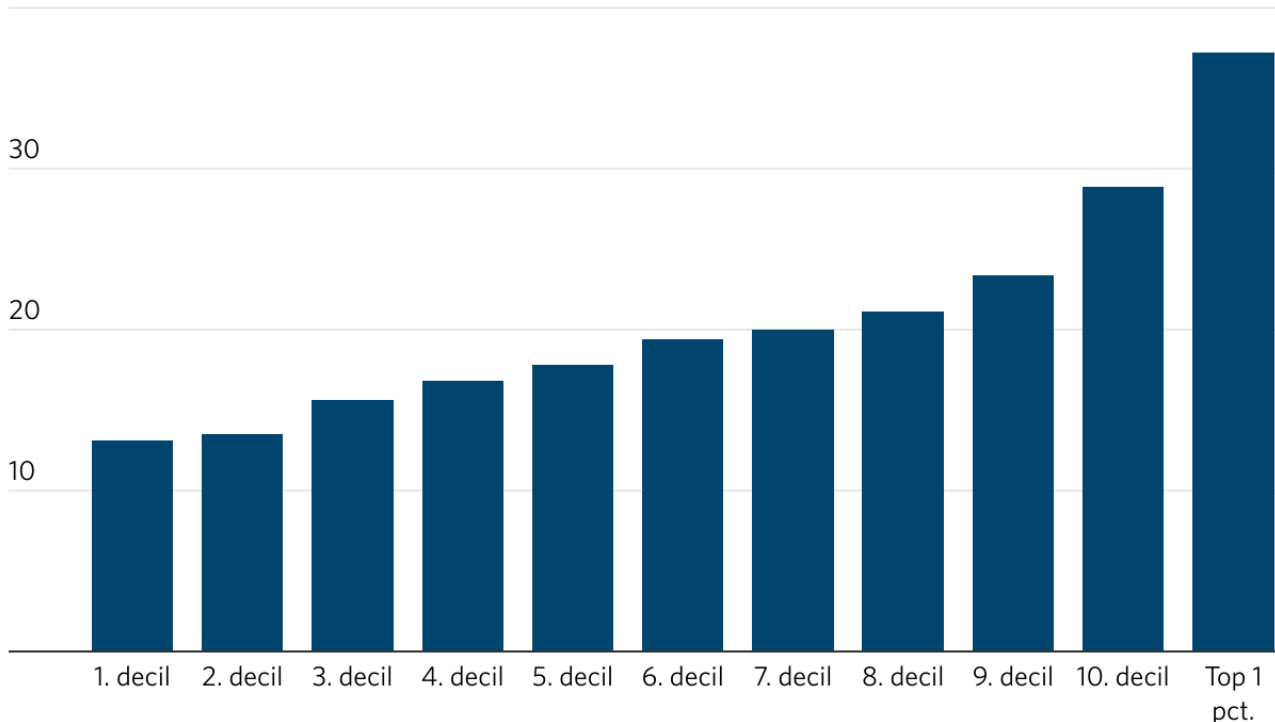
Dermed er der relativt set omkring dobbelt så mange børn fra de 10 pct. rigeste familier, der går på en fri- eller privatskole, som fra de fattigste familier.

Tallene betyder med andre ord, at mens 90 pct. af børnene fra familierne med de laveste indkomster går i folkeskolen, så er det kun ca. 70 pct. af børnene fra de rigeste familier.

FIGUR 1

Andelen af børn, der går på en fri- eller privatskole, er størst blandt de rigeste familier

Figuren viser andelen af elever i 0-9. klasse, der går på en fri- eller privatskole, opgjort pr. indkomstdecil. 40%

Anm.: Indkomstdecilerne er beregnet for alle elever i folkeskolen samt fri- og privatskoler i 0.-9. klasse i 2020. Opgjort ud fra den husstandsækvivaleret disponibel indkomst. Omfatter elever pr. oktober 2020.

Grafik: Arbejderbevægelsens Erhvervsråd

Siden 2009 er andelen af elever, der går på fri- eller privatskole steget - det gælder primært for de velstillede

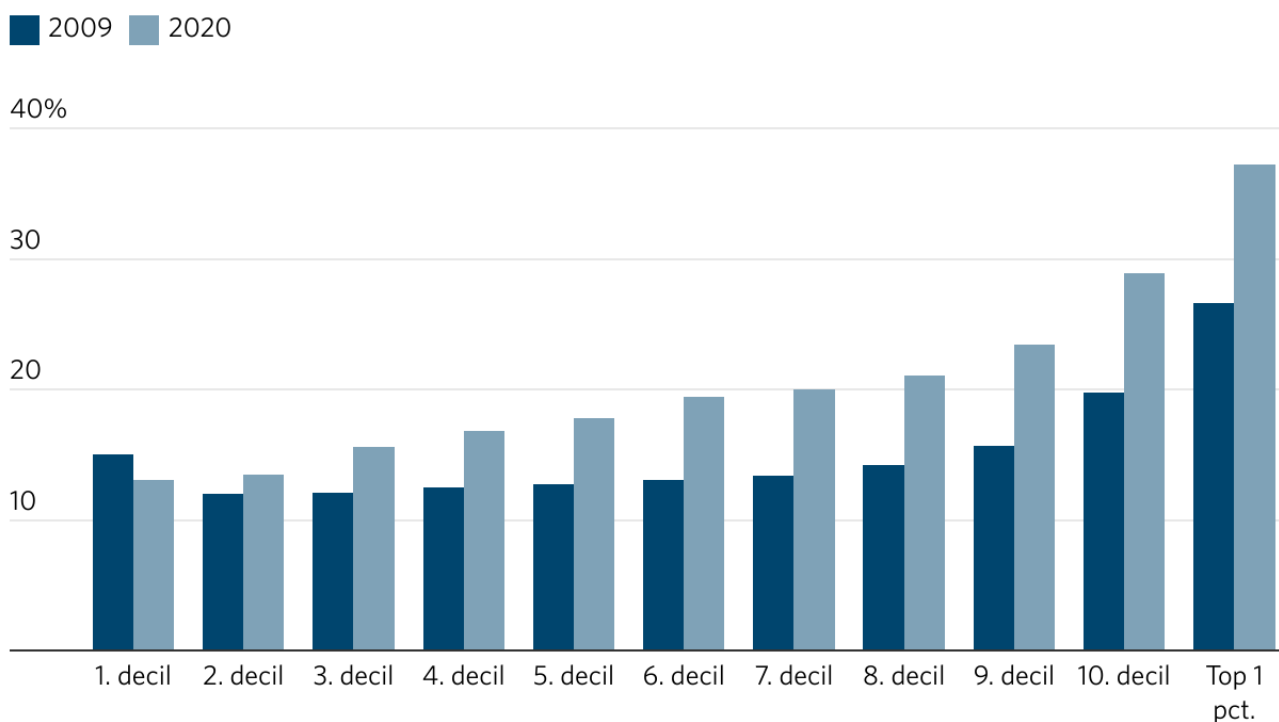
Siden 2009 er andelen af elever, der går på fri- eller privatskole, steget fra 14 til 19 pct. Stigningen er primært sket blandt børn fra de mest velstillede hjem. Blandt skolebørn fra de 10 pct. rigeste familier er andelen, der går på fri- og privatskole, steget med 9 procentpoint.

Blandt skolebørn fra de 10 pct. fattigste familier er andelen, der går på fri- eller privatskole, faldet med knap 2 procentpoint. Blandt skolebørn fra midten af indkomstfordelingen har der været tale om en stigning på 5-6 procentpoint. Skoleeleverne i fri- og privatskolerne er med andre ord blevet mere velstillede siden 2009.

FIGUR 2

Fri- og privatskoler har fat i flere og flere børn fra de mest velstillede hjem

Figuren viser udviklingen i andelen af elever i 0-9. klasse, der går på en fri- eller privatskole, opgjort pr. indkomstdecil.

Anm.: Indkomstdecilerne er beregnet for alle elever i folkeskolen samt fri- og privatskoler i 0.-9. klasse i 2020 og 2009. Opgjort ud fra den husstandsækvivaleret disponibel indkomst. Omfatter elever pr. oktober 2020 og 2009.

Grafik: Arbejderbevægelsens Erhvervsråd

Elevsammensætning afhænger af afstand til nærmeste folkeskole

Siden 2007 er mere end 200 folkeskoler lukket i Danmark. Nogle steder er der oprettet nye fri- og privatskoler samme sted eller tæt på der, hvor den lokale folkeskole lukkede. Dermed er der fri- og privatskoler, der i dag løser den lokale skoleopgave, og som altså de facto er en slags ny folkeskole.

På fri- og privatskoler, der ligger relativt langt væk fra den nærmeste folkeskole, er elevprofilen typisk en anden end det generelle billede for fri- og privatskoler.

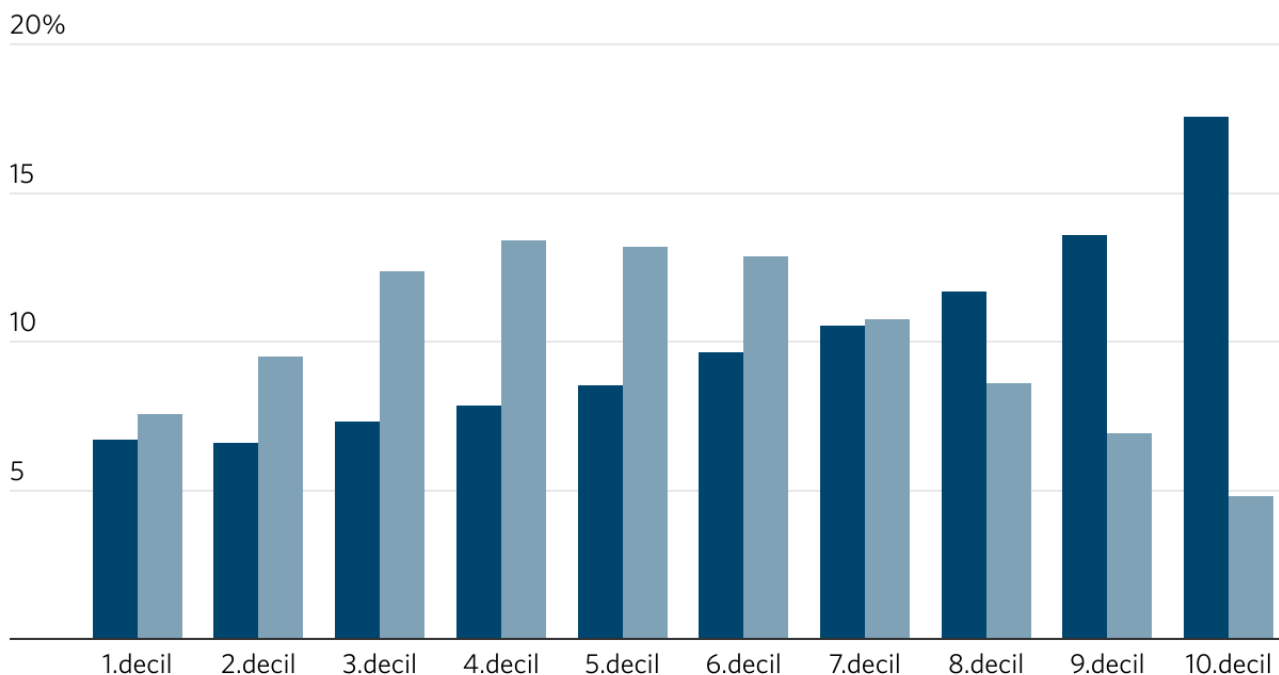
På fri- og privatskoler, der ligger mindst tre km væk fra den nærmeste folkeskole, kommer børnene oftere fra de midterste indkomstgrupper, og relativt færre kommer fra de rigeste familier. De fri- og privatskoler, der ligger relativt tæt på den nærmeste folkeskole, har relativt flere af de mest velstillede børn. Figur 2 viser sammensætningen af elever inden for fri- og privatskoler, der ligger hhv. op til tre km fra den nærmeste folkeskole og mere end tre km fra den nærmeste folkeskole.

FIGUR 3

Fri- og privatskoler, der ligger langt væk fra den nærmeste folkeskole, har flere elever fra midten af indkomstfordelingen

Figuren viser sammensætningen af elever på fri- og privatskoler skoler, der ligger hhv. mere eller mindre end tre km fra den nærmeste folkeskole opgjort på deciler.

■ Op til tre km ■ Mere end tre km

Grafik: Arbejderbevægelsens Erhvervsråd • Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks registre, institutionsregisteret, Google Maps API og egne beregninger

Ca. hver femte elev på en fri- og privatskole går på en skole, der ligger mere end tre km væk fra nærmeste folkeskole. Bilagsfigur 1 viser hvordan andelen af elever på en fri- og privatskole, der går på en skole, der ligger mindst tre km væk fra nærmeste folkeskole varierer alt efter indkomstgruppe. Blandt elever fra 3. og 4. decil på en fri- eller privatskole er det 27 pct., der går på en skole, der ligger mindst tre km væk. Ser man på fri- eller privatskoleeleverne fra 10. decil er det blot 6 pct.

Metode: Afstand til nærmeste folkeskole

Vi har hentet et dataark fra institutionsregistret over alle aktive folkeskoler samt fri- og privatskoler i Danmark. I denne opgørelse inkluderes alle aktive afdelinger med elever i de danske folkeskoler. Dataarket indeholder institutionsnumre, adresser og i de fleste tilfælde geografiske koordinater. I tilfælde, hvor koordinaterne mangler i registret, har vi omsat adressen til et koordinat gennem søgninger i Google Maps API. Herefter har vi for hver enkelt fri- og privatskole beregnet fugleflugtsafstanden til samtlige folkeskoler i landet og udvalgt de fem tætteste folkeskoler. For de fem nærmeste folkeskoler i fugleflugtsafstand har vi beregnet ruteafstanden (gennem veje) til fri- eller privatskolen gennem opslag i Google Maps API. Vi antager således, at den tætteste folkeskole i ruteafstand altid er en af de fem tætteste i fugleflugtsafstand.

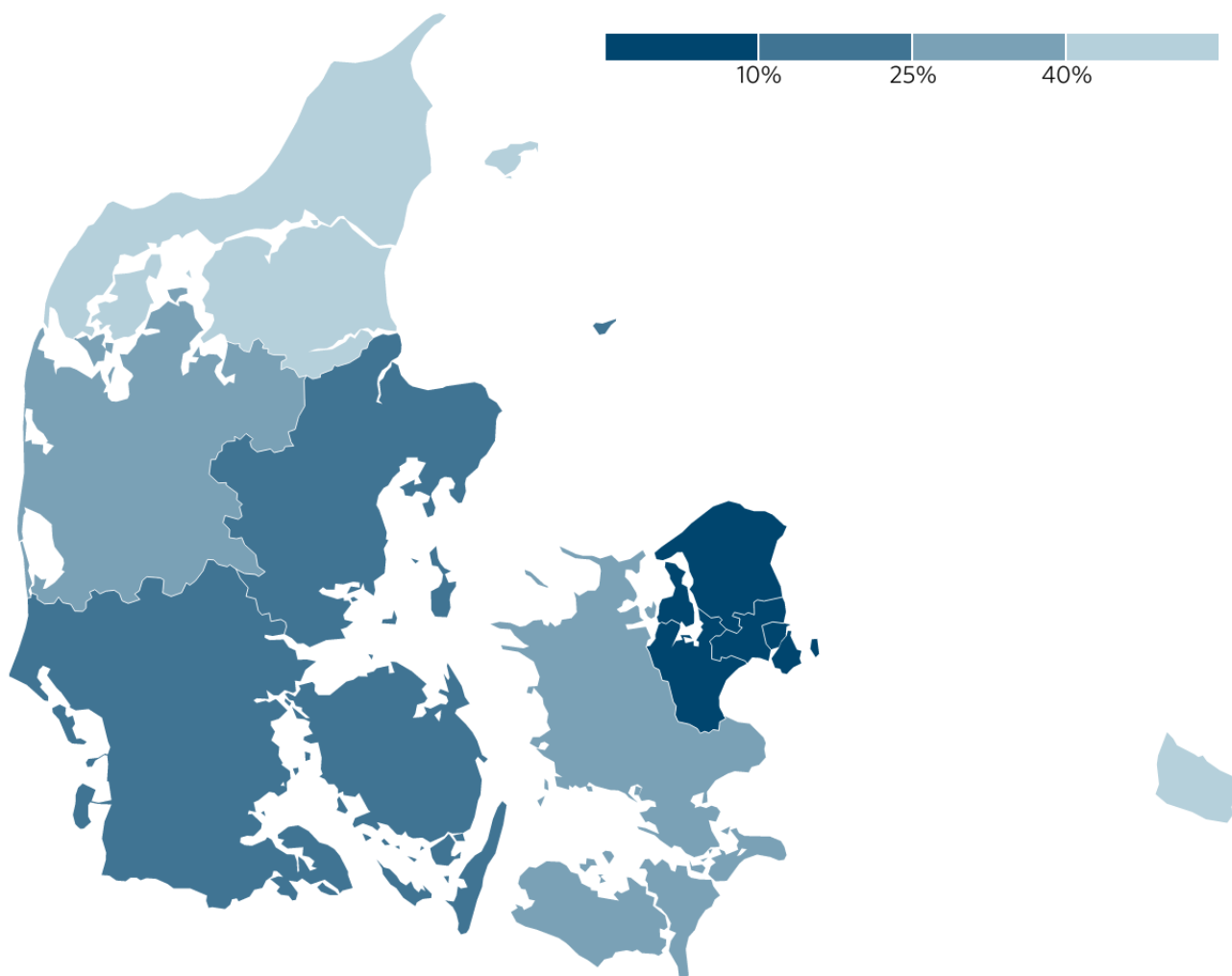
Store regionale forskelle

Figur 3 viser, hvor mange af fri- og privatskoleeleverne i landsdelen, der går på en skole, der ligger mere end tre km væk fra nærmeste folkeskole. Der er ingen eller meget få omkring Aarhus og København, mens det gælder for flere i Østjylland, Syddjylland, Fyn samt Syd- og Vestsjælland og for en stor del af eleverne på fri- og privatskoler i Nordjylland, Vestjylland og Bornholm.

FIGUR 4

Mere end fire ud af ti elever på fri- og privatskoler i Nordjylland og på Bornholm går på en skole, hvor der er mere end tre km til nærmeste folkeskole

Figuren viser, hvor stor en andel af en landsdels fri- og privatskoleelever, som går på en skole, der ligger mere end tre km væk fra den nærmeste folkeskole.

Kort: Arbejderbevægelsens Erhvervsråd • Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks registre, institutionsregisteret, Google Maps API og egne beregninger

Det er primært uden for de store byer, at eleverne på en fri- eller privatskole går på en skole, der ligger langt væk fra nærmeste folkeskole. Se bilagsfigur 2.

Bekymrende opdeling af danske skolebørn

Siden 2007 er 21 pct. af folkeskolerne lukket, og samtidig er antallet af fri- og privatskoler vokset med 11 pct.¹ Mange steder i Danmark er en lokal folkeskole i dag erstattet af en ny fri- eller privatskole, og skoleopgaven løses i dag på private hænder.

Skolelukninger er en del af forklaringen på, at andelen af elever, der går på en fri- eller privatskole, er vokset fra 14 til 19 pct. siden 2009. I mere end en tredjedel af landets kommuner går mindst hvert femte barn på en fri- eller privatskole, når man ser på eleverne i 1. klasse.² Dertil kommer, at folkeskolen har været omgærdet af mange forandringer siden skolereformen og inklusionsreformen i hhv. 2014 og 2012.

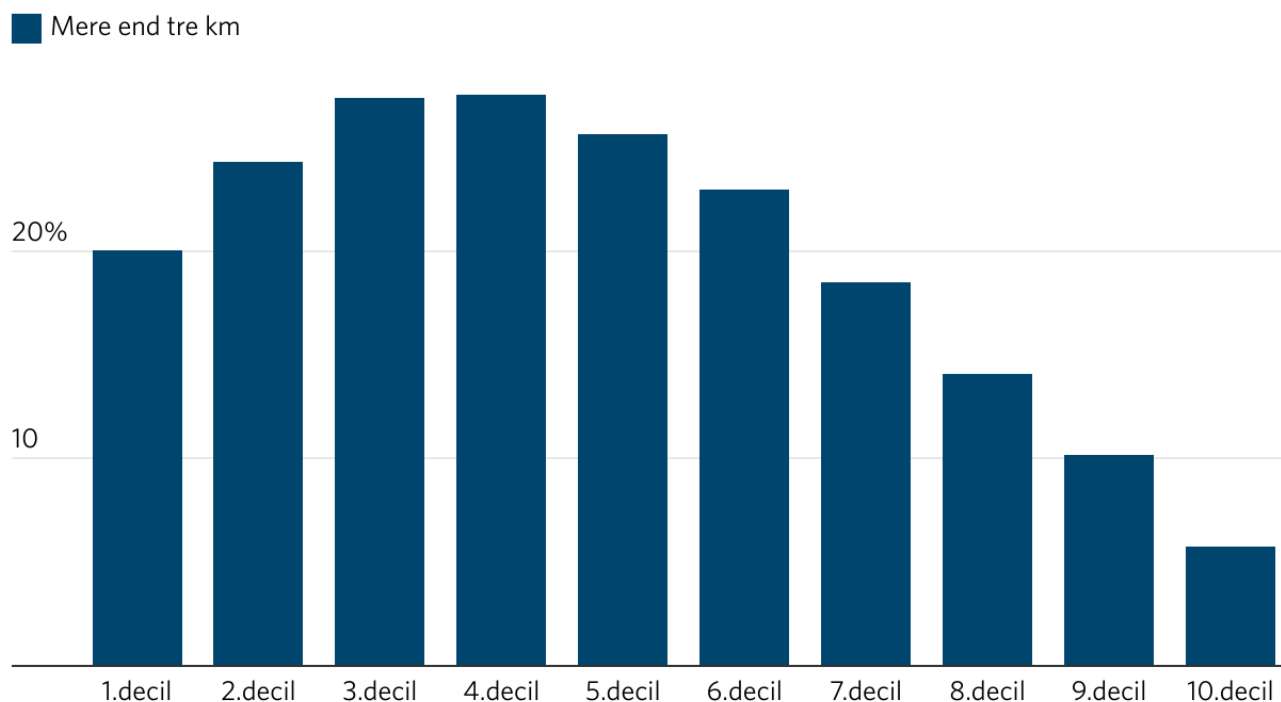
Den stigende andel af danske skoleelever, der går på en fri- og privatskole, har medført en større opdeling. I AE offentliggjorde vi en analyse af blandede skoler i foråret 2022,³ som viste, at andelen af blandede skoler, hvor der er elever fra alle indkomslag, er faldet siden 2010. Fri- og privatskoler blander eleverne mindre end folkeskolen, og typisk er der overvægt af elever fra de højeste indkomslag. Omvendt har hver anden folkeskole overvægt i bunden.

Den øgede opdeling er et problem både for det enkelte barns muligheder og for samfundet som helhed. Når vi ser en stor og tiltagende opdeling, er det med til at underminere sammenhængskraften i vores samfund. Og den forringer livschancerne for børn med ressourcetsvage forældre.

Bilag

Andel børn på fri- eller privatskole, der går på en skole, der ligger mindst tre km væk fra nærmeste folkeskole fordelt på indkomstgrupper

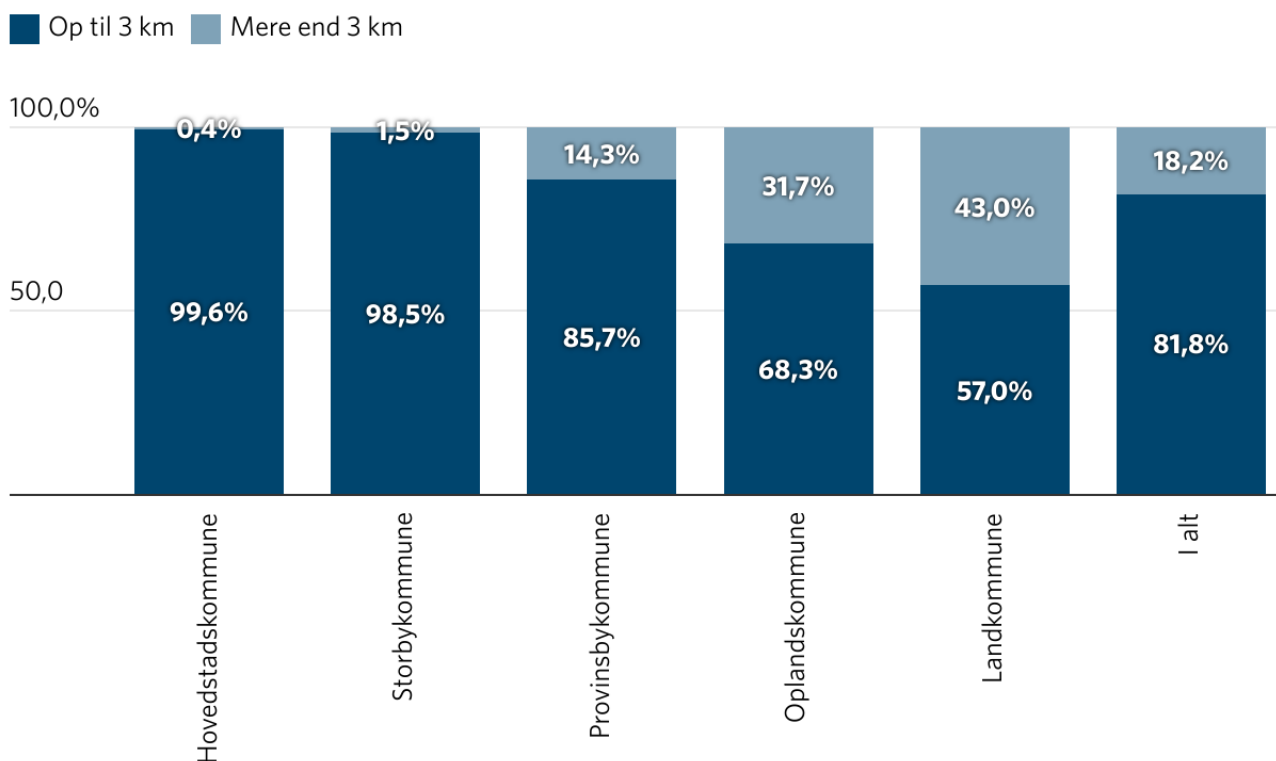
Figuren viser andelen af elever inden for hver indkomstgruppe, der går på fri- og privatskoler, der ligger mindst tre km væk fra nærmeste folkeskole.

Grafik: Arbejderbevægelsens Erhvervsråd • Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks registre, institutionsregisteret, Google Maps API og egne beregninger

Fordeling af elever på fri- og privatskoler på afstand til nærmeste folkeskole og kommunetype

Figuren viser andelen af elever på fri- eller privatskoler, der går på en skole, der ligger mere end 3 km væk fra nærmeste folkeskole. Opgjort inden for kommunetype efter skolens beliggenhed.

Grafik: Arbejderbevægelsens Erhvervsråd • Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks registre, institutionsregisteret, Google Maps API og egne beregninger.

- 1 Se AE-analysen "I mere end hver tredje kommune går mindst hvert femte barn på fri- eller privatskole" fra 25.7.21**
- 2 Se AE-analysen "I 37 kommuner går mindst hvert femte barn på en fri- eller privatskole" 2.4.22**
- 3 Se AE-analysen "Folkeskoler blander elever bedre end de private" fra 23.2.22**